

מלון יקרון והיה נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מִי־הָיָא חֲדָתָא

חֲדָתָא דְאֶזְרֵיִתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

מידת הדין היא רק דמיון ולעתיד יתגלה שלא היה הסתר כלל

וגמילות חסדים. ואף על פי כן הייתה שנת יוקר וחלאים רבים רח"ל, וביותר סבלו עם ישראל המדוכאים ה' ירחם. והיה בעיניו של הרב הקדוש לפלא, מה פשעם של ישראל שהקב"ה שולח עליהם יסורים כהנה. ותוך כדי הרהוריו ראה הרב שתלמידו שהיה גברא רבה חולה מאוד והוא כבר הולך לעולמו, לקח ממנו תקיעת כף שיבוא מעולם האמת להגיד לו את טעם הדבר מפני מה נגזר עליהם דין קשה כזה.

וימתין הרב הקדוש עד שלושים ולא בא, הלך הרב על קברו של התלמיד ואמר לו, למה לא תקיים תקיעת כפך, ותוך כדי דיבור נפל על הרב הקדוש תנומה והנה רואה הוא את התלמיד בחלומו, ואמר לו, דע שמדברים נסתרים שבעולם העליון אסור לגלות, רק פסוק אחד אפשר לך, דוד אמר (תהלים מח י) 'דימינו אלהים חסדך בקרב היכלך', וצריך להבין, 'אלקים' הוא דין והאיך יאמר אחר כך 'חסדך'. והפירוש הוא כך, 'דימינו אלקים', כשהאדם כאן בעולם הדמיון, יראה לו שהוא דין. אבל 'חסדך בקרב היכלך', כלומר, בבואו לעולם האמת ששם היכל האמת אז יבין שהכל חסד.

זוהי הירושה שהורשה לנו אמנו שרה ע"ה, שגם כאשר נראה עולם הפוך באמת הוא רק דמיון, אבל בהיכלך בעולמות העליונים רואים שהכל הוא רק טוב. וכאשר היה הרה"ק מרופשיץ זי"ע אומר שלעתיד יתגלה שכל הצרות והרע שעברו על ישראל בכל הגלויות היו חסד גמור. ומובא בספרים שרבי שלום מקאמינקא זי"ע אמר משמו של הרה"ק מרופשיץ, שלעתיד יתגלה שלא זו בלבד שבתוך הרע והדין טמון הטוב, אלא יתגלה שאפילו לא היה בכך הסתרת פנים. ועל כך הצדיקים שבכל הדורות היו אומרים תמיד בכל העובר על עם ישראל הן בכלל והן בפרט, גם זו לטובה וכל דעביד רחמנא לטב עביד.

הטוב שיש בכל דבר וגם בדברים הנראים חלילה כהיפך הטוב.

בעניין זה מובא פירוש נפלא בשם האוהב ישראל מאפסא זי"ע, שבימינו היה דור הגון שקיימו כל שלשה עמודים, תורה ועבודה

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבוע שנים שני חיי שרה (כג, א). וברש"י כולן שווים לטובה.

ומכח זה שנתנה לנו שרה אמנו ע"ה נן גם בני ישראל בכל הדורות רואים את

מִילְתָא דְפִלְיָא

הספדה של שרה - חינוך בנה למסירות נפש

וַיָּבֵא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכַתָּהּ (כג, ב).

מצינו אצל שרה אמנו ע"ה שאצלה הייתה מידת הצניעות בשלימות, כשאלת המלאכים לאברהם 'איה שרה אשתך' (בראשית יח ט), 'ויאמר הנה באוהל', ופירש רש"י 'צנועה היא'. ובמידה זו זכתה לבוא למעלותיה של האשה בשלימות, שהשלימה עצמה במצוותיה של האשה, כמו שכתב רש"י בפסוק (שם כד סז) 'ויביאה יצחק האהלה שרה אמו': וביאה האהלה ונעשית דוגמת שרה אמו, כלומר והרי היא שרה אמו, שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת, וברכה מצויה בעיסה, וענן קשור על האהל, ומשמתה פסקו, וכשבאת רבקה חזרו. ואיתא בשלשה אלו, הם המצוות המוטלות לקיימם על האשה בדווקא, 'ענן קשור על האוהל' כנגד טהרת הבית, 'עיסה מבורכת' כנגד מצות חלה שהיא טהרת השולחן, ו'נר דלוק' כנגד מצות נר של שבת שמצוותו בנשים.

ובזכות שלימותה בצניעות זכתה להעמיד בן שמסר נפשו לעולה בעבור ציווי ה' יתברך, ועל נקודה זו בחר אברהם להספידה, שבזכות מעשיה צניעותה וחינוכה, זכתה לבן המוסר נפשו לה'. ואף שהיו לה מעלות רבות מאוד שהייתה נביאה, וכמו שהיה אברהם מגייר גרים כך שרה הייתה מגיירת את הנשים, ועברה הרבה בימי חייה, ובכל עשרה הניסיונות שנתנסה אברהם הייתה עמו. אך עם הכל בחר להספידה בנקודה זו שחינכה את בנה למסירות נפש, כאשר הארכנו בזה במקום אחר, דכתיב (בראשית כג ב) 'ויבוא אברהם', והקשו במדרש (ב"ר נח ה) 'מהיכן בא', ומאי נפקא לן מהיכן בא, רק זוהי שאלתם, מהיכן התחיל להספידה, מאיזה נקודה בחר אברהם לספוד לזוגתו אשר הייתה מלאה וגדושה בכל מידה נכונה. ותירצו, 'מהר המוריה בא', שהספידה מהמעשה של הר המוריה שהסכים בנה ליקרב כרצון הבורא ולמסור את נפשו לעולה. ובוודאי היה זה מכוח החינוך שקיבל וראה בהנהגת אמו.

וכן רואים בהמשך הדורות, כמו אצל שמואל הנביא שכל לידתו היה מתפילותיה ומעשיה של אמו חנה. וכן איתא ברבי יהושע בן חנניה שאמרו עליו (אבות פ"ב מ"ח) 'אשרי יולדתו', כי הכל בכח האם.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

הרמז הנפלא במילים 'וְכָל טוֹב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ'

וחיים ושלום וכל טוב (בחולם) ומכל טוב (בשורוק) לעולם אל יחסרינו, ולכאורה אחר שפירט וביקש כל מיני טובות מדוע חוזר ומבקש עוד 'ומכל טוב לעולם אל יחסרינו?' ועל פי האמור יובן שכיון שמבקש חיים וחסד ורחמים וכל טוב הנראה ונגלה בעוה"ז מפחד שמא ינוכו זכויותיו לעתיד לבא וע"כ מבקש הוא שיזכה לקבל מאת המקום מאוצר מתנת חיים וממילא מכל טוב הצפון לעוה"ב אל יחסרינו.

על דרך זו יבואר מדוע המברך ברכת 'הגומל' מברך 'הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב' והקהל עונה אחריו 'הא-ל שגמלך וכו' הוא יגמלך כל טוב (בשורוק) סלה'. שכיון שחושש המברך שניכו לו מזכויותיו ע"י הנס שארע עימו ע"כ אומרים לו הקהל 'הוא יגמלך כל טוב סלה' היינו שישארו לו זכויות עבור הטוב הצפון ומוכן לעוה"ב, וכעין הכתוב אצל רות (ב יב) 'שלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה' ותרגומו 'גמול ה' לך גמול טב בעלמא הדין על עובדך טב ויהי אגרך שלמא לעלמא דאתי'.

הנביא ירמיה (יז יד) ביקש מאת השי"ת 'רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה כי תהלתי אתה', וברש"י: 'כי תהלתי אתה, כך אני מתהלל ומתפאר לומר שאתה מושיעני'. כי הצדיק אינו מרגיש בעצמו שיש לו זכויות כדי שירפא וע"כ מצפה לישועה מאת המקום מאוצר מתנת חיים, וכל זה הוא מבקש לא בכח זכויותיו רק כדי שאחר הישועה יתן תהלה לה' על הרפואה ובזכות זה יושיעו השי"ת. וזהו שאנו אומרים ומתפללים בתפילת העמידה 'רפאנו ה' ונרפא הושיענו ונושעה' - לא בזכויות שיש לנו, רק - 'כי תהילתנו אתה' דהיינו שנהלל אותך בעבור הישועה ויתקדש שמך על ידינו. ובדרך זו יש מי שפירש את הכתוב 'לה' הישועה על עמך ברכתך סלה' (תהלים ד ט) ישועת ה' באה לאדם אף אם אין בידו זכות באם רצונו הוא רק בעבור שעם ה' יברכו ויהללו את בוראם על ישועתם.

בו שמינית שבשמינית היינו שלאחר שנושע אכן יש לו לתלמיד חכם להחזיק עצמו כבעל זכויות וכעת שנושע נותר ריקן מזכויותיו וממילא עליו לאזור חיל לרכוש מחדש זכויות רבות בקיום רצון השי"ת ומצוותיו. ובזה יבוארו שני הפירושים במדרש על נכון, שאכן קודם שנושע יעקב אמר על עצמו 'איני כדאי', אך לאחר שנושע אמר 'כדאי אני אבל קטנת' היינו שיש לי לחשוש שאכן בעל זכויות אני וכעת קטנתי בכך שנתמעטו זכויותי ונותרתי בחוסר כל, ודפח"ח].

בשל"ה הקדוש (פ' ואתחנן אות ז) כתב שמצינו שהמילה 'טוב' מנוקדת בשני אופנים, פעמים 'טוב' (בחולם) ופעמים 'טוב' (בשורוק), ופנימיות הענין הוא שיש שני סוגי טוב יש טוב נראה ונגלה ויש טוב שהוא נסתר החבוי מעין כל רואה, וכתמצא תדקדק שבכל מקום שמנוקד 'טוב' (בחולם) ענינו הוא טוב הנראה ונגלה ובמקום המנוקד טוב (בשורוק) ענינו מורה על תוכיות והסתר, ובדרך זו יבואר הכתוב 'מה רב טובך אשר צפנת ליראיך' המדבר על הטוב הגנוז וצפון לצדיקים יראי ה' לעתיד לבא.

עפ"י יסוד חשוב זה נראה לדרוש את הכתוב אצל אליעזר עבד אברהם בלכתו לחפש אשה ליצחק ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוניו וילך וכל טוב אדוניו בידו' (בראשית כד י), וכפי המבואר בשל"ה ש'טוב' המנוקד בשורוק ענינו הוא טוב גנוז ומוסתר לעתיד לבא, ואף כאן בא הכתוב לומר שלמרות שלקח אליעזר מגמלי אדוניו ונהנה מקנייני העוה"ז וא"כ לכאורה ינוכה מזכויותיו לעוה"ב, מכל מקום מעיד הכתוב 'וכל טוב אדוניו בידו' עדיין כל הטוב הגנוז וצפון לעוה"ב נשאר בידו ולא נחסר כלום מזכויותיו על ידי הנאתו מקנייני העולם הזה היות וכל טובתו והנאתו היתה רק מאוצר מתנת חיים כדרכם של צדיקים וכל הטוב הראוי לו לעוה"ב נשאר בידו.

ובברהמ"ז (בנוסח אשכנז) נאמר 'הוא יגמלנו לעד לחן ולחסד ולרחמים וכו'

ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוניו וילך וכל טוב אדוניו בידו (בראשית כד י). מפליאים מאד דברי חז"ל (ספרי ואתחנן הובא ברש"י דברים ג כג) שאמרו: 'אע"פ שיש להם לצדיקים תולדות במעשיהם הטובים אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חיים'. הדבר צריך ביאור - מי הוא היכול לבקש מהשי"ת שיעשה עימו טוב בעוה"ז אם לא הצדיקים שכל ימיהם עמלים הם בקיום רצון השי"ת ומצוותיו, ובידם הזכות לבקש מאת הקב"ה שייטיב עימם בעוה"ז במילוי כל משאלותם לטובה?! וביאור הדבר הוא שדוקא הצדיקים הם אלו שמעריכים ויודעים מה ממתין להם לעוה"ב ברוב טוב הצפון לצדיקים עליהם נאמר 'עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכים לו', ומבינים כמה חבל יהיה לבזבז את זכויותיהם על טובות והנאות השייכות לעולם חולף ועובר, ועל כן בשעה שמבקשים הם טובה תולים את בקשתם מאת המקום באוצר מתנת חיים כדי שלא ינוכה מזכותם לעתיד לבא.

כך מצינו אצל יעקב אבינו ע"ה בברחו מפני לבן שהתפלל 'קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך' (בראשית לב יא) ובמדרש פרשו כוונתו שאמר 'איני כדאי' או שאמר 'כדאי אני אבל קטנתי', היינו שלמרות שידע יעקב שהיו בידו זכויות מכל מקום לא רצה ליהנות בזרוע רק מאוצר מתנת חיים, ועל כן אמר 'קטנתי' - קטן אני ואיני ראוי לינצל מיד עשיו רק ברוב חסדיו של השי"ת החונן ומרחם.

[דבר נפלא הביא **בערוגת הבושם** (וישלה) בשם **הגאון ר"א מוילנא** זלה"ה, שבודאי כשמתפלל אדם להשי"ת אין לו לתלות בזכויותיו וכל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים, אבל לאחר שהושיעו השי"ת ונתן לו מבוקשו יש לו לדאוג שמא נושע בכח זכויותיו וכעת שנושע נוכח ממנו ונותר בעירום ובחוסר כל וכפי שאמר יעקב 'קטנתי מכל החסדים וגו'', ובדך זו פירש מאמר חז"ל 'תלמיד חכם צריך שיהיה

שיחת עבדי אבות

זכות הבנים לעבדי אבות, וקפצה לו הדרך להגביה למעלה את הארץ מן השמים.

רמז לשם של קפיצת הארץ

על הפסוק 'ואבוא היום אל העין', פירש רש"י היום יצאתי והיום באתי מכאן שקפצה לו הדרך. ואמר הרה"ק מרן הבעל שם טוב ע"ה כי בפסוק זה רמזו השם של קפיצת הארץ. ופירוש דבריו כי שם של קפיצת הדרך הוא אהו"ה, וראשי תיבות של הכתוב 'ואבוא היום אל העין' הוא גם כן אהו"ה, וזהו הרמז בדברי רש"י 'מכאן שקפצה לו הדרך'. [וזהו שנאמר למעלה 'ואשביעך בה' אלהי השמים ואלהי הארץ', היינו שהשביעו בשם אהו"ה היוצא מראשי תיבות 'אלהי השמים ואלהי הארץ', כדי לעורר את הכוח לקפיצת הארץ היוצא משם אהו"ה].

ועל פי זה יש להוסיף עוד, כי שם אהו"ה עולה בגימטריא 'טוב', וזהו שנאמר באליעזר בצאתו לדרך 'וכל טוב אדוניו בידו', 'טוב' רמז לשם אהו"ה, שזכה לשם אהו"ה שעל ידיו קפצה לו הארץ.

את עיקר השראת השכינה בתחתונים, ותחילה נזכרו השמים הנמוכים ולמעלה מהם שמי השמים הגבוהים, והמעלה העליונה ביותר היא מעלת הארץ השולטת על העליונים.

והנה בריאת שמים וארץ היתה בשם אהו"ה, והוא ראשי תיבות 'א'ת 'ה'שמים ו'את 'ה'ארץ', אבל אליעזר עבד אברהם אמר 'ואבוא היום אל העין', והקדים בדבריו אותיות ו"ה לאותיות א"ה, לרמז שהקדים 'את הארץ' ל'את השמים', כי זכה להקדים התחתונים לעליונים, ומכאן שקפצה לו הארץ, שקפצה הארץ למעלה ממדרגת השמים.

קפיצת הארץ מכוחם של בני ישראל

וכל ענין קפיצת הארץ לאליעזר היתה מכוח הדורות הבאים של בני ישראל, על ידי שעתידיהם הם לקבל התורה התעורר כוחם לאליעזר להגביה את התחתונים, וזהו שאמרו חז"ל ('ב"ר ס ח) יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים, שיחתן של עבדי אבות שקפצה להם הארץ, כל זה היה מכוח תורתן של בנים, ועמדה

בשליחותו של אליעזר מצינו שקפצה לו הארץ בדרכו, כמו שפירש רש"י 'ואבא היום אל העין', היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ. ובביאור ענין קפיצת הארץ יש לומר שהתעלתה הארץ למעלה ממדרגתה, כי בשעה שהתחתונים מיטיבים דרכיהם זוכים להשרות השכינה בתחתונים ולהעלות את הארץ למעלה מן השמים, ועתה כשעסק אליעזר להעמיד את זרע ישראל מיצחק ורבקה, התעורר תיקון הארץ מכוח בני ישראל וקפצה לו הארץ במדרגתה למעלה מן השמים.

מדרגת הארץ למעלה מהשמים

ושמי השמים

וכמו שמצינו באלשיך הקדוש (דברים י יד) על הכתוב 'הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה', ולכאורה קשה סדר הפסוק כי מן השמים הנמוכים עלה לשמי השמים הגבוהים יותר, ושוב ירד למטה והזכיר את הארץ הנמוכה מהם, אלא בשעה שישראל עושים רצונו של מקום הם מגביהים את הארץ למעלה מן השמים העליונים, ובמעשיהם הטובים הם קובעים

עובד ה' מעלה במעשיו גם הדברים הגשמיים

לרוחניות, כבר דרש האהבת ישראל זי"ע (חיי שרה אות קו) שתיקון הגוף שתיקנה בימי חייה נרמז בתיבות הפסוק 'מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים'. דכתיב 'ויהיו חיי שרה' שרה רומז לגוף ואברהם רומז אל הנשמה (זוהר מדרש הנעלם וירא קב.), ומרמז לנו הכתוב אשר האדם צריך לידע שתענוג גשמי והחומרי הוא הבל וריק כי כצל ימינו עלי ארץ, ועיקר החיות ותענוג אמיתי הוא לימוד התורה וקיום מצוותיה ברצון ובשמחה, ולהשתמש בדברים הכרחיים מעניני הגוף בתור אמצעי לתכלית האמת ואז מתהפך החומר לצורה שגם עניינים הגשמיים נעשים רוחניים.

ובזה יתבאר 'ויהיו חיי שרה', כלומר, אימתי הם חיי שרה הרומז לגוף, כשהם מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים' וכמו שכתב רש"י בת קו"ף כתב כ"ף, ש'קו"ף כ"ף זי"ן' עולים בגימטריא שמחה, שעל ידי השמחה בתורה ובמצוות יש חיות גם לגוף הנרמז ב'שרה'. וביאר עוד 'ויהיו חיי שרה' הרומז לעניני הגוף, הוא רק כאשר הוא 'מאה ועשרים ושבע' שבגימטריא 'מוח חכמה', דהיינו כאשר הגוף הוא הכנה לתורה הקדושה ללמדה בשמחה

ה'. וזה מה שנאמר באברהם ובדוד בא בימים' שבא עם כל ימיו ללא שיגרעו מהם הזמנים שבהם עסקו בגשמיות, כי גם אותם עשו לשם שמים ונחשבים לעבודת ה'.

ויתכן לרמוז זאת בפסוק עצמו, שכאשר ימיהם 'ימי תמימים' נעשה המשך הכתוב 'ונחלתם לעולם תהיה', שנחלת הצדיקים ועבודת ה' שלהם הוא 'לעולם תהיה' ללא הפסקה. כי גם גשמיותם נעשית נחלת הצדיקים שמקדשים הכל והופכים הכל לעבודת ה'. ומטעם זה נאמר בשרה 'כולם שוים לטובה' הן ימי נערותה והן ימי זקנותה אף שבוודאי ישנם הבדלים בין ימי הזקנה לימי הנערות, אך כאשר מילאה שנותיה בעבודת ה' ובמעשים טובים, נעשו כל ימיה מקשה אחת של עבודת ה' ונשתוו כולם באותה בחינה לטובה.

תיקון הגוף - ע"י השמחה בתורה ומצוות

וכיצד יהפך הצדיק את עניני הגשמיות

ימי תמימים - גם בגשמיות

איתא במדרש (ב"ר נח א) 'יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה' (תהלים לו יח) כשם שהם תמימים כך שנותם תמימים. שלימות הימים פירושה ללא ספק כאשר האדם ממלאם בקיום מצוות ומעשים טובים ובלימוד התורה, ואם כך צריך להבין מה שאומר המדרש שהקב"ה ממלא שנותיהם, הלא צדיק תמים אף הוא ממלא את יומו בתורה ומעשים טובים אם כן מלאים הם. אך אדם שכל מעשיו לשם שמים זוכה שימי שנותיו המלאים כוללים גם את הזמנים בהם לא למד ולא עשה בהם מצוות, כמו זמן השינה, האכילה וכדומה, שגם הם נחשבים כעבודת ה' יתברך, כמו ששינונו בפרקי אבות (פ"ב מ"ב) 'וכל מעשיך יהיו לשם שמים', וכפי שביאר זאת בשולחן ערוך (או"ח סי' רלא) שכל מה שיהנה אדם בעולם הזה לא יכוין להנאתו אלא לעבודת ה' יתברך.

נמצא שכאשר ממלא שנותיו בתורה ומעשים טובים זוכה לקדש גם את עניני הגשמיות שהיו גם הם לשם שמים, וממילא כל שנותיו שלמים, שכל ימיו ומעשיו אף הגשמיים נעשים מקשה אחת של עבודת

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישרים
עיצוב ועימוד: שוקי קנר

